

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-586

30.6.2022

KLP Skadeforsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Forsettlig fremkalt brann i bolig – identifikasjon – fast etablert forhold? – fal. §§ 4-9 og 4-11.

Sikredes innbo ble totalskadet i en brann i desember 2020. Sikredes tidligere samboer, A., ble mistenkt for å ha startet brannen. Sikrede og A. hadde vært samboere i ca. 2 ½ år i forkant av brannen. Forholdet hadde vært turbulent, og det hadde vært slutt i deler av perioden. Sikrede meldte flytting dagen før brannen. I januar 2021 meldte sikrede flytting tilbake til brannstedet, med registrert flyttedato i juni 2020. Selskapet foretok en a-konto utbetaling på kr 50 000 til nødvendige innkjøp etter brannen. Selskapet avsto sikredes ytterligere krav om erstatning under innboforsikring under henvisning til at forsikringstilfellet var forsettlig fremkalt av A., jf. fal. § 4-9 første ledd. Selskapet var av den oppfatning av at det var identifikasjonsadgang mellom sikrede og A., og at disse levde i et "fast etablert forhold", jf. fal. § 4-11. Sikrede bestred at det var identifikasjonsadgang, og viste til at forholdet ikke var av en slik karakter at det kunne anses som fast etablert. Nemnda kom til at selskapet ikke kunne avslå sikredes erstatningskrav da det ikke var grunnlag for å identifisere sikrede med A.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning under innboforsikringen etter brann, og spørsmålet om selskapet kan identifisere sikrede med samboeren pga. forsettlig fremkallelse av forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9 første ledd.

Sikrede har innboforsikring med forsikringssum på kr 750 000. Forsikringen gjelder ifølge vilkårene for:

- deg og din ektefelle, eller samboer med samme adresse i folkeregisteret.

Vilkårene har følgende klausul om identifikasjon:

Erstatningen kan blir redusert eller falle bort, dersom skaden skyldes handling eller unnlatelse fra deg eller din ektefelle eller samboer, jf. forsikringsavtalelovens § 4-11

Boligen var eid av foreldrene til A., sikredes tidligere samboer. Sikrede hadde ikke tegnet bygningsforsikring.

Boligen ble i desember 2020 skadet i en brann. Politiets åstedsrapport konkluderte med at arnestedet var i boligens andre etasje, men påviste ingen sikker brannårsak. A. ble kort tid etter brannen siktet for grovt skadeverk i forbindelse med brannen.

Sikrede meldte flytting til boligen i folkeregisteret 19.6.20. Dagen før brannen meldte sikrede flytting til Y. Sikrede meldte deretter flytting tilbake til boligen 8.1.21, med registrert flyttedato 6.6.20.

A. sendte blant annet følgende tekstmelding til sikrede kvelden før brannen:

Du vet at eg allerede har tatt farvell med deg. Mentalt. At eg har fått kommet hjem e en gave fra Gud. Tusen hjertelig takk må eg bare si.

Ca. halvannen time før brannen brøt ut sendte A. en ny tekstmelding til sikrede:

Eg brenner alt som ikke e mitt, rett på yttersiden av trappa

Vitner som besøkte A. kvelden før brannen forklarte til politiet at A. var nedfor blant annet som følge av at forholdet til sikrede hadde tatt slutt.

Selskapets utreder avholdt samtale med sikrede 6.1.21, hvor sikrede ifølge utreders samtalerreferat blant annet har forklart følgende vedrørende parets økonomi:

Når det gjelder det økonomiske forholdet mellom forsikringstaker og A sa hun at de har felles økonomi. De har ingen felles kontorer, men de har "sugerør" inn i hverandres kontoer om det er behov for det. ...

Om bosituasjonen har sikrede blant annet forklart at:

Forsikringstaker og A har vært sammen siden sommeren 2018 og har vært samboere i 2 ½ år. Rett etter at de ble sammen bodde de i en campingvogn utenfor boligen som nå har brent i (tettsted). Da bodde foreldrene til A i boligen som nå har brent. Forsikringstaker og A bodde i ... fremt til det ble kaldt.

De flyttet så til (bygd) rett ved siden av forsikringstaker sine foreldre i (Y.). Foreldrene hennes eier denne boligen også. De bodde cirka ett år på (bygd) før de hadde en familiekrangel som gjorde at forsikringstaker og A flyttet tilbake til (tettsted). Dette var våren/tidlig sommer 2020. Boligen i (tettsted) er A. sitt hjemsted og han har alltid vært veldig glad i plassen. Hun har også likt plassen veldig godt og de har tilbrakt mye tid der også da de bodde på (bygd).

Da forsikringstaker og A. flyttet til (tettsted) vår/sommer 2020 bodde de i boligen i cirka 1 måned sammen med A sine foreldre. Etter det flyttet A sine foreldre til et annet hus i nærheten, R., hvor de fortsatt bor.

Når det gjelder adresser har forsikringstaker hatt sin adresse i (tettsted) når de har bodd der og adresse på ... når de har bodd der. A har hele tiden hatt sin adresse i (tettsted). ...

Videre forklarte sikrede blant annet følgende om situasjonen i forholdet rundt branntidspunktet:

I tillegg hadde de hatt en lang dårlig periode i forkant av brannen. Hun var litt lei og ville ha tid for seg selv for å tenke på forholdet og hva som skulle skje med det. Samtidig var hun skuffet over at han ikke ville være med å feire jul. A var også klar over dette, men hun oppfattet det ikke som dårlig stemning eller krise når hun dro.

Forsikringstaker tok med seg alle kattene dro til (bygd) dagen før brannen eller søndagen før brannen. Meningen var at hun skulle komme tilbake til (tettsted) første juledag.

Selskapets utreder avholdt samme dag samtale med A. A. forklarte ifølge samtalerreferatet blant annet følgende om forholdet og bosituasjonen:

Før brannen opplyste (sikrede) at hun ville feire jul med sin familie og reiste hjem. Det var ikke avtalt når hun eventuelt skulle komme tilbake. Da dette har skjedd før var han litt "vant til det", men han ble sur på henne. Det har vært to tidligere brudd i deres forhold.

I politiavhør 10.3.21 forklarte sikrede at hun gjorde det slutt med A. 20.12.20. A. forklarte i politiavhør 16.3.20 at sikrede på branntidspunktet hadde reist på juleferie til sine foreldre:

...Siktede og (sikrede) hadde en uoverensstemmelse. Siktede hadde bedt (sikrede) om å flytte ut. Det var ett turbulent forhold hele høsten 2020.

Selskapet besluttet å avslå erstatning 27.8.21 under henvisning til at A. forsettlig hadde fremkalt forsikringstilfellet, jf. fal. § 4-9 første ledd. Selskapet var av den oppfatning av at sikredes kunne identifiseres med A., jf. fal. § 4-11 og forsikringsavtalens vilkår.

Sikrede krever dekning under innboforsikringen og bestrider at det er adgang til identifikasjon. Sikrede og A. levde ikke i et "fast etablert forhold" da brannen inntraff. Paret traff hverandre i

september 2018, hadde ikke barn og eide ikke bolig sammen. A.s rusavhengighet preget forholdet, og det var slutt flere ganger. Sikrede har i løpet av forholdet flyttet flere ganger. Sikrede meldte dessuten flytting dagen før brannen.

Høyesterett kom i Rt. 1977 s. 278 til at det ikke var identifikasjonsadgang mellom et par som var forlovet og som hadde bodd sammen i 2 ½ år. Tilknytningen fremstod sterkere enn hva som er tilfellet i denne saken, og det er derfor ikke grunn for at selskapet kan foreta identifikasjon.

Det er ikke avgjørende hvorvidt paret hadde felles økonomi, jf. Rt. 1977 s. 278. Selv om sikrede har forklart at paret hadde felles økonomi, hadde paret ingen felles kontoer eller felles budsjett.

Selskapet avviser ansvar og anfører at brannen er forsettlig fremkalt av A., jf. fal. § 4-9 første ledd. Sikrede og A. levde i et "fast etablert forhold" og det er dermed adgang for identifikasjon. Sikrede har selv forklart at de hadde bodd sammen i ca. 2 ½ år på ulike adresser, og at de hadde felles økonomi. Samboerskapet fortsatte dessuten etter brannen.

Høyesterettsavgjørelsen sikrede har vist til er av eldre dato, og samboerskap ble på den tid ansett å være et forstadium til ekteskap. Et sentralt spørsmål på det tidspunkt var om det var sannsynlig at samboerskapet ville resultere i et ekteskap. Samfunnsforholdene har imidlertid endret seg siden den tid, og samboerskap er i dag et fullverdig alternativ til ekteskap.

Sikrede har mottatt en a-konto utbetaling på kr 50 000 til nødvendige innkjøp. Sikrede har etter fal. § 4-12 ikke krav på noen ytterligere erstatning utover dette.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om

1. A forsettlig har fremkalt brannen, og i så fall om
2. sikrede kan identifiseres med A, og evt.
3. om sikrede i så fall har krav på delvis erstatning.

Nemnda ser først på spørsmålet om sikrede kan identifiseres med A.

Etter fal. § 4-11 annet ledd bokstav b har selskapet rett til å avtale identifikasjon ved forsikring av blant annet innbo med personer som sikrede lever sammen med i et "fast etablert forhold". Bestemmelsen gir i seg selv ikke hjemmel for identifikasjon; slik hjemmel må tas inn i vilkårene. Sikredes forsikringsavtale har følgende vilkår om identifikasjon:

Erstatningen kan blir redusert eller falle bort, dersom skaden skyldes handling eller unnlatelse fra deg eller din ektefelle eller samboer, jf. forsikringsavtalelovens § 4-11

Identifikasjonsadgangen er her knyttet til bl.a. "samboer". Dette begrepet brukes ikke i fal. § 4-11. Begrepet "samboer" i vilkåret må derfor tolkes i samsvar med loven som "fast etablert forhold". Spørsmålet blir da om sikrede og A levde sammen i et "fast etablert forhold".

Ordlyden tilsier at det aktuelle samboerforholdet både må ha vart en periode og er fast i den forstand at det er kontinuerlig. I Ot.prp. nr. 49 (1988-1989) s. 70 uttales det at:

I tilsvarende vil det imidlertid kunne søkes veiledning i den praksis som knytter seg til gjeldende lov § 19 tredje ledd, jf de høyesterettsdommene som er nevnt over. Noe markert brudd med denne praksis er ikke tilsiktet.

Forarbeidene henviser her til Rt. 1975 s. 50 og Rt. 1977 s. 278. Disse to avgjørelsene gjaldt fal. (1930) § 19-3, som gav selskapet rett til å foreta identifikasjon overfor "sikredes ektefelle som bor

sammen med ham". Høyesterett kom i avgjørelsen fra 1975 til at bestemmelsen også kunne anvendes på par som bor sammen uten å være gift. I denne avgjørelsen hadde paret vært sammen i 20 år og hadde tre barn sammen. Høyesterett fant at samlivet var en slik varighet og fasthet at det i det vesentlige innbar et like nært interessefellesskap som for ektefeller og tillot identifikasjon etter analogi fra regelen om ektefelle-identifikasjon i § 19-3.

I avgjørelsen fra 1977 var paret forlovet og hadde bodd sammen i ca. to og et halvt år før den ene parten tente på parets felles bolig. Høyesteretts flertall kom til at forholdet ikke hadde hatt en slik fasthet eller varighet som man vanligvis forbinder med et ekteskapelig samliv, og at det ikke var identifikasjonsadgang. Avgjørelsen er avsagt under tvil og dissens. Man må kunne legge til grunn at man i dagens samfunn vil anse et samboerskap som har vart i to og et halvt år som fast og etablert, og det kan derfor stilles spørsmål ved om ikke rettsstillingen har endret seg siden de to Høyesterettsavgjørelsene og ikrafttredelsen av fal. 1989. Avgjørende må derfor være om forholdet kan regnes som "fast og etablert" og ikke at det har vart over en viss periode.

I Brynildsen, Lid og Nygård, Forsikringsavtaleloven med kommentarer 3. utgave 2014 s. 176 uttales det at vurderingen av om vilkåret er oppfylt vil bero på en konkret bevisvurdering "*hvor registreringen i folkeregisteret vil ha stor bevisverdi*".

Sikrede har i politiavhør forklart at paret gjorde det slutt 20.12.20. De to vennene som var på besøk hos A. kvelden før brannen har forklart til politiet at A. var nedfor på grunn av bruddet. A. har også forklart til politiet at forholdet hadde vært turbulent hele høsten 2020. Nemnda forstår det slik at paret fant tilbake til hverandre kort tid etter brannen, men J. forklarte i politiavhør 16.3.21 at forholdet var avsluttet og at "*(s)iktete går ikke tilbake under noen omstendigheter*".

Sikrede har forklart at hun var sammen med A. siden sommeren 2018, og at de flyttet flere ganger i løpet av forholdet. Sikrede har vært registrert i folkeregisteret med sin faktiske bopel, mens A. hele tiden hadde sin folkeregistrerte adresse på brannstedet.

Dagen før brannen meldte sikrede flytting fra brannstedet. Hun hadde derfor ikke folkeregistret adresse på brannstedet da forsikringstilfellet inntraff. Sikrede meldte på nytt flytting tilbake til brannstedet 8.1.21 med oppgitt flyttedato 6.6.20. Det er ikke redegjort for årsaken til dette.

Nemnda legger ut fra dette til grunn at paret gjorde det slutt to dager før brannen. Selv om paret fant tilbake til hverandre i en kort periode etter brannen, fremstår forholdet som turbulent i tiden rundt brannen. Dette tilsier at forholdet ikke var fast og etablert, i alle fall ikke på skadetidspunktet.

Turbulensen i forholdet rundt skadetidspunktet tilsier i seg selv at forholdet ikke var "fast etablert" på dette tidspunktet. I tillegg skiftet sikrede adresse dagen etter at paret hadde gjort det slutt. Nemnda kan da vanskelig se det slik at lovens kriterium for identifikasjon er tilfredsstilt.

Det er etter dette ikke nødvendig for nemnda å ta stilling til spørsmålet om A. forsettlig fremkalte brannen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).